

ОПЕРАТА „ЦАР КАЛОЯН“ И НЕЙНИЯТ СЪЗДАТЕЛ

Нашата съвременна национална музикална култура води потеклото си от него. Всички явления и процеси, които стават в нея и до сега биват обяснявани и категоризирани чрез творчеството му. Той е оказал и продължава да оказва огромно влияние върху и с делото си, чрез многобройните си ученици или просто с присъствието си. Като Иван Вазов и Елин Пелин, и той приживе е признат за класик. Необикновена е наистина съдбата на Панчо Владигеров.

Рожденната му дата е 13 март 1899 г. От 15-та си година насетне, това значи от 1914 г., за кратко време той въвежда в българската музика жанрове, които до тогава не са й присъщи. С талант и вещина, които смайват и с последователност и целенасоченост, достойни само за големи майстори, биват сложени основите на истинското камерно, клавирно, песенно и оркестрово творчество. Епохата на Добри Христов и Панайот Пипков още е на историческата сцена, когато се появяват неговите произведения далеч надхвърлящи я във всяко отношение: Соната за цигулка и пиано, Клавирно трио, Шест лирични песни, Десет клавирни импресии, Първи концерт за пиано, Първи концерт за цигулка; Рапсодия „Вардар“ и „Българска сюита“: музика към драмата на Стриндберг „Сънна игра“, към драмата на Клубунд „Тебеширеният кръг“, към Шекспировата комедия „Дванайsetsa нощ“... Младият композитор е почувствувал и разбрал фолклорното наследство по нов и съвременен начин. Битовото бива преодоляно с един замах—националното е издигнато до общочовешкото. При това той живее и работи далеч от Родината, в Берлин и прекрасно разбира, уроците които му дава съпоставянето на великото и нищожното, на безсмъртната класика на миналото и настоящето и безпочвения модернизъм, в една атмосфера на все по-изострящи се политически и класови противоречия. Нему тамо се пада чест, за която никой български музикант не е и помислял: Двукратно му бива присъдена Менделсоновата награда през 1918 и 1920 г. Оказано му е и уважение, което е може би още по-голямо—Макс Райнхардт му поверява музикалното ръководство на „Дойчес театер“ от 1920 до 1932 г. Между почитателите и близките му можем да срещнем имената на Хуго фон Хофманстал, Стефан Цвайг, Томас Ман, Рихард Щраус, Феручо Бузони. Името му, а това значи името на България, стана известно из цяла Европа, из целия свят.

Универсалната дарба на Владигеров е нещо изключително. От младите години той е едновременно и композитор, пианист и диригент, а като